TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NEJLA KURT VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/20841)

Karar Tarihi: 30/6/2026

Başvuru Numarası: 2021/20841

Karar Tarihi : 30/6/2026

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan	:	Basri BAĞCI
Üyeler	:	Engin YILDIRIM
		Rıdvan GÜLEÇ
		Yıldız SEFERİNOĞLU
		Metin KIRATLI
Raportör	:	Yüksel GÜNARSLAN
Başvurucular	:	1. Nejla KURT
		2. Ömer KURT
		3. Serdar KURT
		4. Şervan KURT
Vekilleri	:	Av. Mustafa ROLLAS
		Av. Erkan ŞENSES

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, karşıt görüşlü öğrenciler arasında çıkan olaylar esnasında kolluğun güç kullanımına bağlı olarak bir öğrencinin ölmesi ve olaya ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 29/4/2021 tarihinde yapılmıştır. Aralarında kişi ve konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle süresinde yapılan 2026/1493 numaralı bireysel başvuruyla ilgili dosyanın 2021/20841 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine, 2026/1493 numaralı bireysel başvuru dosyasının kapatılmasına ve incelemenin 2021/20841 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmelidir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğrencisi olan Ş.K. 12/5/2010 tarihinde karşıt görüşlü öğrenciler arasında çıkan olaylara kolluğun müdahalesi sırasında polis memuru G.Ş.nin silahından çıkan mermi isabetine bağlı olarak yaralanmış ve kaldırıldığı sağlık kurumunda 24/5/2010 günü hayatını kaybetmiştir. Ölen Ş.K. başvurucular Nejla Kurt ve Ömer Kurt'un oğlu, diğer başvurucuların kardeşidir.

6. Muğla Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) olayın hemen sonrasında başlatılan soruşturma kapsamında Muğla Emniyet Müdürlüğü olay yeri inceleme ekipleri tarafından olay yerinde incelemelerde bulunulmuş, olay yerinin fotoğrafları çekilmiş, krokisi çizilmiştir. 12/5/2010 tarihli olay yeri inceleme raporunda olay yeri ve çevresinde 9 milimetre (mm) çapında toplam on boş kovan, üç ses tabancası fişeği ve 7,65 mm çapında bir boş kovan elde edildiği, bunların dışında herhangi bir mermi çekirdeğinin bulunmadığı belirtilmiştir.

7. Soruşturma kapsamında olay yeri ve civarındaki bir kısım işyeri, Komiser Hamdi Bey Polis Merkezi Amirliğinin güvenlik kamerası kayıtları ve Anadolu Ajansı tarafından olaylara ilişkin olarak çekilen görüntüler temin edilmiştir.

8. Karşıt görüşlü öğrenciler arasında yaşanan olaylara dâhil olan ve yaralanma olayına ilişkin bilgi sahibi olabileceği değerlendirilen M.K., R.N., Ö.İ., Y.G., M.D. ve Ö.M.nin ifadeleri Cumhuriyet savcısı tarafından 13/5/2010 tarihinde tanık sıfatıyla alınmıştır. Tanık M.D. ifadesinde olay sırasında önceden tanıdığı sivil giyimli, kel kafalı polis memuru G.Ş.nin tabancasını çıkarıp havaya ateş etmeye başladığını, sonrasında gaz kapsüllerinin atıldığını, ardından G.Ş.nin tabancasını kendilerine doğrultup ateş etmeye başladığını, bu sırada arkasını döndüğünde arkadaşı Ş.K.nın yere düştüğünü ve omzundan kan geldiğini gördüğünü beyan etmiştir. M.D. ifadesinin devamında G.Ş.nin havaya ateş ettiği ve tabancasını kendilerine doğrultuğu sırada aralarında 7-8 metre olduğunu, bu kişi dışında kendilerine ateş eden polis memuru görmediğini öne sürmüştür. Tanıklar Y.G., R.N., M.K. ve Ö.İ. ifadelerinde olay yerinde kel kafalı, sivil giyimli bir polis memurunun havaya ateş ettiğini, bundan kısa süre sonra Ş.K.yı yaralı olarak yerde yatarken gördüklerini söylemiştir. Ayrıca tanık Y.G. ateş eden sivil polis memurunu G.Ş., tanıklar M.K. ve Ö.İ. ise G. ismiyle bildiklerini ifade etmiştir.

9. Cumhuriyet savcısı olayın gerçekleştiği Recai Güreli Caddesi üzerinde oturan bir kişinin ifadesini kimlik ve adres bilgilerini gizlemek suretiyle almıştır. X olarak kodlanan gizli tanık 15/5/2010 tarihli ifadesinde kel kafalı ve sivil giyimli bir kişinin resmî üniformalı polis memurlarının arasından çıkarak tabancasını öğrenci grubuna doğrulttuktan sonra birçok kez ateş ettiğini, bu sırada bir öğrencinin yere düştüğünü, vurulan öğrenci ile ateş eden kişi arasında 40-50 metre olduğunu beyan etmiştir. Gizli tanık X, ertesi gün Cumhuriyet savcısının kendisine gösterdiği fotoğraflardan ve kamera kayıtlarından olay yerinde ateş ederek Ş.K.nın yaralanmasına neden olan kişiyi G.Ş. olarak teşhis etmiştir.

10. Başsavcılığın talebi üzerine Muğla Sulh Ceza Mahkemesinin 15/5/2010 tarihli kararıyla tarafların dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi kısıtlanmıştır.

11. Şüpheli polis memuru G.Ş.nin ifadesi 17/5/2010 tarihinde Cumhuriyet savcısı tarafından alınmıştır. G.Ş. ifadesinde karşıt görüşlü öğrenci grupları arasındaki olaylara müdahale ettikleri sırada bir grubun kendilerine taş ve sopa fırlattığını, bu sırada silah sesleri duyduklarını, bunun üzerine nöbetçi müdüre grubu dağıtmak için ikaz amacıyla atış yapıp yapamayacağını sorduğunu, amirinin başıyla talebini onaylaması üzerine ilk olarak çevik kuvvet polislerinin olduğu yerde havaya birkaç el ateş ettiğini, saldırının devam etmesi üzerine birkaç arkadaşının daha havaya ateş ettiğini, çevik kuvvet personeli müdahaleye başlayınca kendisinin de gruba doğru 10 metre kadar koştuğunu, bu sırada havaya birkaç el ateş ettiğini, bir süre sonra gruptan birinin vurulduğunu öğrendiğini ancak kimseyi hedef alarak ateş etmediğini ve kimseyi vurmadığını ileri sürmüştür. Şüpheli G.Ş. aynı gün sevk edildiği Muğla Sulh Ceza Mahkemesince olası kastla öldürmeye teşebbüs suçundan tutuklanmıştır.

12. Cumhuriyet savcısı 18/5/2010-25/5/2010 tarihleri arasında Muğla İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde görev yapan ve olaya ilişkin bilgi sahibi olabileceği değerlendirilen toplam 23 amir ve polis memurunun ifadesini almıştır. Tanık sıfatıyla ifadeleri alınan bir kısım kolluk görevlisi olayın gerçekleştiği yerde polis memurları G.Ş. ve O.K.nın uyarı amacıyla havaya doğru birkaç el ateş ettiğini gördüklerini ancak göstericilere veya Ş.K.ya doğru ateş edildiğine şahit olmadıklarını beyan etmiştir. Bir kısım tanık; G.Ş. ve O.K.nın ateş etmeden önce olay yerinde bulunan İl Emniyet Müdür Yardımcısı M.A.dan izin aldıklarını, M.A.nın onayıyla havaya ateş ettiklerini ifade etmiştir. Polis memuru O.K. tanık sıfatıyla alınan ifadesinde olay sırasında G.Ş.nin kendilerine yapılan saldırıyı önlemek amacıyla amiri M.A.dan uyarı atışı için izin istediğini ve M.A.nın onayı sonrasında havaya ateş ettiğini, kendisinin de bu aşamada uyarı amacıyla havaya

ateş ettiğini, kimseyi hedef alarak ateş etmediğini beyan etmiştir. İl Emniyet Müdür Yardımcısı M.A. polis memurlarının kendisinden atış izni istediklerini hatırlamayıp herhangi bir şekilde de atış izni vermediğini, olay anında atış yapan kişileri görmediğini, 8-10 el silah sesi duyduktan sonra bir göstericinin yaralandığını gördüğünü, kendine izlettirilen görüntülerde ateş eden kişilerin G.Ş. ve O.K. olduğunu beyan etmiştir. Öte yandan polis memuru S.Ö. ifadesinde olaylar başladıktan sonra polis memuru G.Ş. ve ismini bilmediği sivil bir polis memurunun göstericilere doğru koşmaya başladığını, şüpheli G.Ş.nin yolun sol tarafında, diğer polis memurunun ise yolun sağ tarafında havaya ateş ettiğini, sağ taraftaki polis memurunun elinin atışlar sırasında havaya tam dik olduğunu, G.Ş.nin ise eli tam dik olmasa bile göstericilere denk gelmeyecek şekilde hafif eğimli atış yaptığını beyan etmiştir.

13. Başvuruculaların yakınının 24/5/2010 tarihinde tedavi gördüğü sağlık kurumunda yaşamını yitirmesi üzerine aynı gün Cumhuriyet savcısının katılımıyla ölü muayene ve otopsi işlemleri gerçekleştirilmiştir. Adli Tıp Kurumu İzmir Adli Tıp Grup Başkanlığı Morg İhtisas Dairesince düzenlenen 16/6/2010 tarihli otopsi raporunda cesedin sol omuz başı arka yüzünde bir mermi çekirdeği giriş deliği, sağ omuz başı üst bölümünde bir mermi çekirdeği çıkış deliği, yüz ve kafa bölgesinde künt travmatik deri *laserasyonları* (travmatik bir etki sonucu vücut dokularının veya derinin bütünlüğünün bozulup yırtılması) bulunduğu belirtilmiştir. Anılan raporun sonuç kısmında *"Kişinin ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasına bağlı her iki akciğer yaralanması ile künt kafa travmasına bağlı beyin kanaması ve bunların müşterek komplikasyonları sonucu ölmüş olduğunu; Kişinin sol omuz başı arka bölümünde bir adet mermi çekirdeği giriş deliği saptanmış olup meydana gelen yaranın tek başına öldürücü nitelikte olduğunu; ... Kişide saptanan künt kafa travmasının kişinin kurşun yaralanması sonucu yere düşmesi ve başını yere çarpması ile meydana gelebileceği gibi kişinin başına yöneltilen künt bir travma sonucu da meydana gelebileceği ancak bu konuda tıbbi bir ayırım yapılamayacağını; Kişide saptanan ateşli silah yaralanması ile kafa travmasının ayrı ayrı kişinin ölümüne neden olabilecek nitelikte tıbbi bulgular oldukları"* şeklinde tespitlere yer verilmiştir.

14. Başsavcılık 22/6/2010 tarihinde polis memuru G.Ş.nin olası kastla nitelikli öldürme suçundan cezalandırılması talebiyle iddianame düzenlemiştir. İddianamenin ilgili kısmı şöyledir:

> *"Her ne kadar maktulün vücudunda mermi çekirdeği çıkarılmamış ve vücuduna isabet eden mermi çekirdeği ele geçirilememiş ise de olay yerinde etkili atış mesafesinde sadece 9 mm çaplı boş kovanların ele geçirildiği,* [A.] *Cafe'nin ön kısmında elde edilen 7,65 mm çaplı boş kovanın*

silahın etkili menzilinin dışında olduğu ve maktule isabet eden kurşunun vücutta izlemiş olduğu seyir, sebebiyet verdiği harabiyet ve bütün bunlarla beraber vücudu terk etmiş olması bir arada değerlendirildiğinden 60 metre mesafede atılan 7,65 mm kurşun'un bu denli ciddi bir yaralanmaya sebebiyet veremeyeceği, ayrıca kurşunun maktulün vücuduna giriş ve çıkış yönleri beraber değerlendirildiğinde 7,65 mm çaplı kovanın bulunduğu yerin bu giriş ve çıkış yönleri ile uyumlu olmadığı açıkça anlaşılmaktadır.

Tanık anlatımları, delil tespit tutanakları, CD'ye kayıtlı görüntüler, otopsi tutanağı ve diğer tüm deliller birlikte incelendiğinde, yukarıda açık kimliği yazılı şüpheli [G.Ş.nin] *göstericileri dağıtmak için ilk başta havaya ateş etmiş olmasına rağmen* [K.] *Pastahanesine ait 3 nolu güvenlik kamerasının saat 02.44.07'deki görüntülerine göre, göstericilerin üzerine doğru ve göstericilere isabet edecek şekilde ateş ettiği ve bu ateş sonucunda maktul* [Ş.K.nın] *sol omuz arkasından giren kurşunun sol kürek kemiğini, sol akciğeri, omuriliği ve sağ akciğeri parçaladıktan sonra sağ omuz başından vücudunu terk ettiği, maktulün aldığı kurşun yarasının etkisi ile tanık anlatımları ile de sabit olduğu üzere sağ yanı üzerine yere düşerken başının muhtemelen göstericiler tarafından atılan ve olay anında asfalt üzerinde bulunan taş veya benzeri bir cisme çarptığı, bu haliyle şüphelinin öldürme kastıyla olmasa dahi göstericilerin üzerlerine onlara isabet edecek şekilde ve ölüm meydana getirecek şekilde ateş ettiği ve eyleminin TCK'nun 21/2 maddesi yollamasıyla TCK'nun 82/1-g maddelerinde düzenlenen 'Olası Kastla Nitelikli Adam Öldürme' suçunu oluşturduğu iddia, şüphelinin kaçamaklı beyanı, tanık anlatımları, olay yeri tespit tutanakları, emanet makbuzları, CD'ye kayıtlı görüntüler, güvenlik kamerası görüntüleri, ölü muayene ve otopsi tutanağı, İzmir 9 Eylül Üniversitesinin 21/05/2010 tarihli adli raporu, fotoğraflar, görev yazısı ve tüm dosya kapsamından...* [anlaşılmaktadır.]"

15. İddianamenin kabulüyle açılan kamu davası Muğla 1. Ağır Ceza Mahkemesinde görülmeye başlanmıştır. Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 5/8/2010 tarihli kararıyla söz konusu dava kamu güvenliğinin sağlanması amacıyla nöbetçi Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesine nakledilmiştir. Davanın nakli kararından sonra kamu davası Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesince (Ağır Ceza Mahkemesi/Mahkeme) görülmüştür. Mahkeme, duruşmanın 15/10/2010 tarihli oturumunda başvuruculara katılma taleplerinin kabulüne karar vermiştir.

16. Ağır Ceza Mahkemesi 7/9/2012 tarihinde sanığın olası kastla öldürmeye yardım etme suçundan 8 yıl hapis cezası ile mahkûmiyetine, ayrıca aynı oturumda sanığın serbest bırakılmasına karar vermiş; gerekçeli kararda olay sırasında polis memuru O.K.nın da ateş ettiğini, maktule isabet eden mermi çekirdeğinin bulunamaması nedeniyle ölüme neden olan merminin kimin silahından çıktığının kesin olarak belirlenemediğini, bu nedenle sanığın yardım eden sıfatıyla öldürme

eylemine iştirak ettiğini kabul etmiştir.

17. Yargıtay 1. Ceza Dairesi (Daire) sanık hakkında haksız tahrik altında kasten öldürme suçundan hüküm kurulması gerekirken hatalı şekilde olası kastla öldürme suçuna yardım etmeden hüküm kurulduğunu belirterek Ağır Ceza Mahkemesinin mahkûmiyet hükmünü 14/4/2014 tarihinde bozmuştur.

18. Bozma sonrası yargılama neticesinde Ağır Ceza Mahkemesi sanık G.Ş.nin haksız tahrik altında kasten öldürme suçundan 16 yıl hapis cezası ile mahkûmiyetine ve hükümle birlikte tutuklanmasına karar vermiştir.

19. Daire 18/4/2016 tarihinde yaptığı temyiz incelemesi neticesinde *"sanığın eyleminin kasten yaralama sonucu ölüme neden olma suçunu oluşturduğunun gözetilmemesi, sanık hakkında takdiri indirim maddesinin uygulanmaması ve Anayasa Mahkemesinin TCK'nın 53. maddesine ilişkin iptal kararı doğrultusunda yeniden değerlendirilme yapılması gerektiği"* gerekçesiyle Ağır Ceza Mahkemesi kararının bozulmasına oyçokluğuyla karar vermiştir. Dairenin iki üyesi eylemin bilinçli taksirle ölüme neden olma biçiminde vasıflandırılması gerektiği kanaatiyle çoğunluk görüşüne katılmamıştır.

20. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, sanığın eyleminin bilinçli taksirle ölüme neden olma suçunu oluşturduğu görüşüyle Dairenin bozma kararına 19/6/2016 tarihinde itiraz etmiştir. Daire 5/10/2016 tarihinde itirazın reddine ve dosyasının Yargıtay Ceza Genel Kuruluna (Kurul) gönderilmesine karar vermiştir. Kurul, Dairenin 18/4/2016 ve 14/4/2014 tarihli bozma kararları ile Ağır Ceza Mahkemesinin 20/2/2015 tarihli hükmünün kaldırılmasına, temyiz sürecinin başına dönülerek Ağır Ceza Mahkemesinin 7/9/2012 tarihli kararının katılma talebi reddedilen vakıf temsilcisine tebliğinin sağlanması için tevdi kararı verilmesi amacıyla dosyanın Daireye gönderilmesine 28/11/2017 tarihinde karar vermiştir.

21. Kurul kararında belirtilen eksikliğin giderilmesi sonrasında Daire, Ağır Ceza Mahkemesinin 7/9/2012 tarihli kararını esas alarak gerçekleştirdiği temyiz incelemesi neticesinde hükmün bozulmasına ve sanığın tahliyesine karar vermiştir. 5/12/2018 tarihli bozma kararında öncelikle çok uzun bir mesleki tecrübesi olan polis memuru sanığın amirlerinin izni olmaksızın silah kullanması nedeniyle eylemin kanunun emrini yerine getirme kapsamında değerlendirilemeyeceği, sanık ile maktul arasında bir husumet olmaması, toplumsal olay sırasında karşılaşmaları ve sanığın olaya müdahale kapsamında silahını ateşlemesi, maktulü doğrudan

öldürme amacıyla hedef aldığına dair inandırıcı somut delil bulunmaması ve meydana gelen sonucu kabullendiği hususunda somut bulguların mevcut olmaması nedeniyle eylemin doğrudan veya olası kast olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. Daire daha sonra *"olay anında toplanan ve karşıt gruptaki öğrenciler ile kendilerine müdahale etmeye çalışan polislere taş ve sopa benzeri cisimler fırlatan grubu dağıtmak amacıyla sanık ve arkadaşı* [O.nun] *havaya ateş etmeye başladıkları ancak dosya içerisindeki görüntülerden de anlaşılacağı üzere sanık* [G.nin] *son atışlarını kaçmakta olan gruba isabet edebilecek şekilde yaptığı ve bu atışlardan birinin maktule isabet ettiği, kullanılan silahın niteliği, elverişliliği ve adli tıp raporuna göre 50-60 metre arası belirlenen tesir mesafesi dikkate alındığında sanığın havaya ateş edilmesi üzerine kaçan grubun kaçış istikametine doğru ateş etmesi sonucunda mermilerden en azından birinin maktule isabet edebileceğini öngördüğü ancak buna rağmen yaralama eylemine devam ettiği ve ölümün bu harekete bağlı olarak gerçekleşmesi karşısında"* sanığın eyleminin neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçuna uyduğu sonucuna ulaşmıştır.

22. Ağır Ceza Mahkemesi bozma kararına uyarak yürüttüğü yargılama sonucunda sanığın neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçundan 7 yıl 6 ay hapis cezası ile mahkûmiyetine 11/9/2019 tarihinde karar vermiştir. Daire 9/3/2021 tarihli kararıyla hükmü onamıştır.

23. Ceza yargılaması sürecinde başvurucular kendilerini 95 avukatla temsil ettirmiştir. Yargılama sürecinde düzenlenen duruşma tutanaklarına göre başvurucular duruşmaların büyük çoğunluğuna bizzat katılmış, her duruşmada çok sayıda başvurucu vekili hazır bulunmuştur.

24. Başvurucular Nejla Kurt ve Ömer Kurt onama kararını 6/4/2021 tarihinde öğrenmiştir.

25. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı sanığın eyleminin bilinçli taksirle ölüme neden olma suçunu oluşturduğu görüşüyle onama kararına 18/5/2021 tarihinde itiraz etmiştir.

26. Kurul 17/1/2024 tarihinde itirazın kabulüne, Dairenin 9/3/2021 tarihli onama kararının kaldırılmasına ve sanığın eyleminin bilinçli taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçunu oluşturduğunun gözetilmemesi nedeniyle Ağır Ceza Mahkemesinin 11/9/2019 tarihli hükmünün bozulmasına karar vermiştir. Kurul başkanı ve yedi üye itirazın reddedilmesi gerektiği düşüncesiyle karşıoy kullanmıştır. Kararın maddi olayın kabulü ve suçun vasıflandırılmasına ilişkin kısmı şöyledir:

"... saat 02.30 sıralarında ölenin de aralarında bulunduğu kalabalık bir grubun Recai Güreli

Caddesi üzerinde yürümeye başladığı, yol kenarındaki bir iş yerinde sayıları yirmiye yakın karşıt gruptan olan kişinin bulunduğu ve bu iki grup arasında tekrar kavga başladığı, grupların birbirlerine taş attıkları, ölenin mensubu olduğu grubun daha kalabalık olması nedeniyle karşı gruptakilerin caddenin diğer tarafına, polislerin olduğu yöne doğru kaçmaya başladıkları, ölenin de bulunduğu bu grubun polislerle karşı karşıya kaldığı, olay gecesi göreve çağrılan sivil polis memurları tanık [O.K.] *ve sanığın tabancalarını çıkartarak ölenin yer aldığı gruba doğru koştukları ve havaya doğru ateş etmeye başladıkları, gruptakilerin kaçmaya başladıkları, olay yeri krokisinde de belirlendiği üzere* [K.] *Pastanesi önünde sanığın koşar vaziyette ateşe devam ederken silahından çıkan merminin ölenin sol omzunun arkasından girip sağ omuz başından çıktığı, ölenin mermi ile yaralanması sonrasında caddeye düşerek başının sağ frontal bölgesini asfalta çarptığı ve silahlı mermi çekirdeği yaralanmasına bağlı her iki akciğer yaralanması ile küt kafa travmasına bağlı beyin kanaması ve bunların müşterek komplikasyonları sonucu hayatını kaybettiği, olay yerinde sanığın tabancasından ateşlenmiş 3 adet 9 mm çapında kovanın bulunduğu, sanığın silahından ateşlendiği anlaşılan son kovanın bulunduğu yer ile ölenin vurulduğu yer arasında olay yeri inceleme raporuna göre 35 metre mesafe olduğu anlaşılan olayda:*

Polis memuru sanığın, karşıt görüşlü gruplar arasında başlayan ve gece geç saatlere kadar Muğla şehir merkezinde süren taşlı sopalı saldırıların engellenmesi maksadıyla olay gecesi göreve çağrıldığı, ölenin içerisinde olduğu grubun uyarılara rağmen taş ve benzeri cisimleri aralarında sanığın da yer aldığı görevli polislerin bulunduğu yöne savurdukları, bu taşlı, sopalı saldırıların başkalarının mal ve can güvenliğini tehlikeye düşürmesi nedeniyle 2559 sayılı Kanun'da kamu düzeni, kişilerin emniyetini ve mesken masuniyetini korumakla halkın ırz, can ve malını muhafaza ve kamunun istirahatini temin etmekle yükümlü kılınan görevli polis memuru sanığın söz konusu saldırıyı engellemek maksadıyla tabancasını çıkararak havaya uyarı atışları yaparken koşu hâlinde bir anlığına elini dik tutamaması sonucu yaptığı atışlardan birinin ölenin de içinde bulunduğu grubun kaçış istikametine doğru yapılmış olması karşısında öleni tanımayan sanığın ölene yönelik kasten öldürme veya kasten yaralama suçunu işlemek maksadıyla ateş ettiğine ilişkin şüpheden uzak somut bir delil de bulunmaması karşısında sanığın kastla hareket ettiğinden bahsedilemeyeceği ancak olayın meydana geldiği zaman dilimi, şehir merkezine yayılmış olan saldırı ve mala zarar verme olaylarının boyutu, ortamının koşulları birlikte değerlendirildiğinde olay tarihi itibarıyla 17 yılık polis memuru olan ve silah kullanma konusunda yeterli eğitim almış olması gereken sanığın, ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırı kast olmaksızın aştığı, silah kullanımındaki dikkatsizliği nedeniyle öngördüğü ancak istemediği şekilde ölüm neticesine bilinçli taksirli davranışıyla yol açtığı kabul edilmelidir."

27. Ağır Ceza Mahkemesi, Kurulun olayın oluşumuna ve eylemin vasıflandırılmasına

ilişkin kabulünü esas almak suretiyle sanığın bilinçli taksirle bir kimsenin ölümüne neden olma suçundan neticeten 5 yıl 2 ay 15 gün hapis cezası ile mahkûmiyetine 22/11/2024 tarihinde karar vermiştir. Daire 28/10/2025 tarihinde hükmün onanmasına karar vermiştir.

28. Başvurucular onama kararını 16/12/2025 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

29. Anayasa Mahkemesinin 30/6/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucuların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

30. Başvurucular; yakınlarının katıldığı bir toplumsal gösteride koşulları oluşmadığı hâlde gerçekleşen ateşli silah kullanımı neticesinde yaşamını yitirdiğini beyan etmiştir. Başvurucular ayrıca ceza yargılaması sürecinde somut bir güvenlik riski bulunmamasına rağmen davanın nakline karar verildiğini, sanık polis memurunun hedef gözeterek ve kasten ateş ettiğini gösteren görüntü kayıtlarına rağmen çelişkili ve gerekçesiz yargısal kararlarla suç vasfının hatalı ve cezasızlığa neden olacak şekilde belirlendiğini ileri sürerek yaşam hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır.

31. Bakanlık görüşünde; Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyan dilekçelerinde sürecin kendileri açısından 9/3/2021 tarihinde kesinleştiğini ve yargılamanın 15 yıldan uzun sürmesi nedeniyle yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğini ifade ederek başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

B. Değerlendirme

32. Anayasa'nın *"Devletin temel amaç ve görevleri"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

> *"Devletin temel amaç ve görevleri, ... kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."*

33. Anayasa'nın *"Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı"* başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, yaşama ...hakkına sahiptir.

...

(…) meşru müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması (…) veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

34. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

35. Kolluk görevlilerinin güç kullanması sonucunda meydana gelen ölüm olaylarıyla ilgili başvurularda dile getirilen yaşam hakkının öldürmeme yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutu ile etkili soruşturma yürütme yükümlülüğüne ilişkin usul boyutunun ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerin incelenmesinde dikkate alınması gereken ilkelere şimdiye kadar verilen birçok kararda yer verilmiştir (bu ilkeler için birçok karar arasından bkz. *Cemil Danışman* [1. B.], B. No: 2013/6319, 16/7/2014, §§ 44, 50, 58, 63, 96-100; *Turan Uytun ve Kevzer Uytun* [2. B.], B. No: 2013/9461, 15/12/2015, § 62; *İpek Deniz ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2013/1595, 21/4/2016, §§ 117, 121; *Fatma Akın ve Mehmet Eren* [GK], B. No: 2017/26636, 10/11/2021, §§ 82-88, 99; *Gazal Kolanç ve diğerleri* [GK], B. No: 2017/37897, 5/7/2022, §§ 325, 336; *Narin Kurt* [GK], B. No: 2018/2540, 1/12/2022, §§ 87, 90, 91).

36. Etkili soruşturma yürütme, bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Bu sebeple Anayasa'nın 17. maddesi başvuruculara üçüncü kişileri bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı vermez (*Fatma Akın ve Mehmet Eren*, § 98). Bununla birlikte olası cezai sorumluluğun tespiti adına soruşturma sonrasında kovuşturma evresine geçilmiş ise bu aşamanın da Anayasa'nın 17. maddesinin gereklerine cevap verebilecek nitelikte olması gerekir (*Filiz Aka* [1. B.], B. No: 2013/8365, 10/6/2015, § 30; *Fatma Akın ve Mehmet Eren*,

§ 100).

37. Bütün kovuşturmaların mahkûmiyet veya belirli bir cezayla sonuçlanmasına yönelik kesin bir zorunluluk bulunmamaktadır ancak mahkemeler, hiçbir koşul altında yaşamı tehdit eden suçlar ile fiziksel ve ruhsal bütünlüğe yapılan ağır saldırıların cezasız kalmasına veya af ya da zamanaşımına uğramasına izin vermemeli; sorumlulara yaptırım uygulamakta kararlı olmalı ve suçun ağırlık derecesi ile verdikleri ceza arasında açık bir orantısızlığın bulunmamasına dikkat etmelidir (*Cezmi Demir ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 77; *Umut Tamaç* [2. B.], B. No: 2014/13514, 18/7/2018, § 85). Aksi yöndeki uygulamalar, eylemleriyle yaşam hakkını ihlal eden kolluk görevlilerinin cezasız kalmalarına ya da gerektiği gibi cezalandırılmamalarına yol açar ki bu durum; caydırıcılık sağlanmadığı için etkili ceza soruşturması yürütme yükümlülüğünün açıkça zedelenmesine, yaşam hakkını korumak için oluşturulan mevzuatın etkili şekilde uygulanmamasına, dolayısıyla yaşam hakkının kanunla korunmasına ilişkin pozitif yükümlülüğün yerine getirilememesine sebebiyet verir (*Seyfullah Turan ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2014/1982, 9/11/2017, § 162; *Narin Kurt*, § 105). Ayrıca sözü edilen uygulamalar nedeniyle -olay nedeniyle meydana gelen maddi ve manevi zararlar giderilmiş, aynı zamanda fail veya failler yeterli disiplin cezaları ile cezalandırılmış olsalar da- mağdurlara uygun ve yeterli giderim sağlanmamış olur (*Narin Kurt*, § 111). Bu sebeple kamu güveninin sürdürülmesi ve hukukun üstünlüğünün sağlanması adına mahkemelerin takdir haklarını bu tür eylemlere müsamaha edilmeyeceğini göstermek için kullanmaları ve takdir hakkının suçun sonuçlarının hafifletilmesi için kullanıldığı yönünde bir izlenim oluşmasına neden olmamaları gerekir (*Cembeli Erdem* [1. B.], B. No: 2014/19077, 18/4/2018, §§ 100-102; *Narin Kurt*, § 109).

38. Kovuşturma evresinde kolluk görevlilerinin güç kullanmasının yaşam hakkını ihlal ettiği açıkça ya da öz itibarıyla kabul edilmiş ve sanığın mahkûmiyetine karar verilmişse Anayasa Mahkemesince yapılacak inceleme, eylem ile sanığa verilen ceza arasında açık bir orantısızlık bulunup bulunmadığı ve/veya verilen kararın sanığın cezadan muaf tutulduğu izlenimini verip vermediğiyle sınırlıdır (benzer değerlendirmeler için bkz. *Narin Kurt*, § 97).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

39. Konuya ilişkin olarak yürütülen ceza yargılaması neticesinde sanık G.Ş.nin bilinçli taksirle ölüme neden olma suçundan 5 yıl 2 ay 15 gün hapis cezası ile mahkûmiyetine karar verilmiş ve bu karar temyiz incelemesinden geçerek kesinleşmiştir (bkz. § 27). Kurulun 17/1/2024 tarihli kararı ile Ağır Ceza Mahkemesinin 22/11/2024 tarihli hükmünde açıklanan kabule göre olay

günü sanık polis memuru güvenlik güçlerine yönelen taşlı ve sopalı saldırıyı engellemek amacıyla tabancasını çıkararak havaya doğru uyarı atışları yaparken koşu hâlinde elini bir anlığına dik tutamaması sonucu ölüm olayı meydana gelmiştir. Sanığın kasten öldürme veya kasten yaralama suçlarını işlemek amacıyla ateş ettiğine dair somut delil bulunmamaktadır. Bununla birlikte olay tarihi itibarıyla on yedi yıllık polis memuru olan ve silah kullanma konusunda yeterli eğitim almış olması gereken sanık, ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırı kast olmaksızın aşmış ve silah kullanımındaki dikkatsizliği nedeniyle ölüm neticesine bilinçli taksirli davranışıyla yol açmıştır (bkz. § 26).

40. Başvurucular, yargısal makamların suç vasfını hatalı belirlemeleri nedeniyle yakınlarını öldüren sanığın çok hafif bir ceza aldığını ileri sürmüştür. Bireylerin cezai sorumluluğuna ilişkin hukuki sorunları incelemek, bireysel başvuruya konu edilen yargısal süreçte şüpheli ya da sanık sıfatını taşıyan kişilerin suçlu veya suçsuz olduğuna karar vermek ya da söz konusu yargısal süreçte sanıklara verilen cezaların miktarını belirlemek Anayasa Mahkemesinin görevi değildir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 76; *Umut Tamaç*, § 98). Anayasa Mahkemesinin yaşam hakkıyla ilgili bir başvuruda incelediği husus, devletin Anayasa'nın 17. maddesi kapsamındaki sorumluluğudur (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 96; *Aysel Gezer ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2021/9961, 2/11/2023, § 147). Bu nedenle Anayasa Mahkemesinden sanıklara isnat edilen eylemlerin vasıflandırmasını yapması beklenmemelidir.

41. Bu bağlamda adli makamlarca olayın gerçekleşme şartlarını ortaya koyacak ve sorumluları tespit edilebilecek nitelikteki etkili bir ceza soruşturmasını müteakip yapılan yargılama neticesinde suçun manevi unsuruna ilişkin ayrıntılı değerlendirmelerde bulunulmak suretiyle bir ihlal tespiti yapılmıştır. Somut olayın koşullarında yargılamaya konu eylem ile sanığa verilen ceza arasında açık bir orantısızlık bulunduğu ve/veya verilen kararın sanığın cezadan muaf tutulduğu izlenimi uyandırdığını söylemek mümkün görünmemektedir.

42. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM ve Yıldız SEFERİNOĞLU bu sonuca katılmamıştır.

43. Öte yandan başvurucular somut bir güvenlik riski bulunmamasına rağmen davanın nakline karar verilmesi ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğinden de yakınmıştır.

44. Soruşturma evresinde başvurucuların dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi kısıtlanmıştır. Bununla birlikte 15/5/2010 tarihinde verilen kısıtlama kararı 22/6/2010 tarihli iddianamenin kabulüyle ortadan kalkmış, böylece başvurucuların soruşturma evrakına erişim imkânı doğmuştur. Kovuşturma evresinde ise dava kamu güvenliği gerekçesiyle Muğla'dan Eskişehir'e nakledilmiştir. Başvurucular davanın gerekçesiz şekilde naklinin etkili soruşturma yükümlülüğünün gereklilikleriyle bağdaşmadığını soyut bir biçimde ileri sürmüş ancak bu durumun yargılama sürecine gerekli olduğu ölçüde katılabilmelerini ne şekilde zorlaştırdığına dair herhangi bir açıklamada bulunmamıştır. Kovuşturma evresinde başvurucular oturumların büyük çoğunluğuna bizzat katılmış ve tüm oturumlarda vekilleri hazır bulunmuştur. Somut olayın koşullarında davanın başka bir ildeki ağır ceza mahkemesine nakli ve oldukça kısa sürede tamamlanan soruşturma evresinde uygulanan kısıtlama tedbiri nedenleriyle etkili soruşturma yükümlülüğünün soruşturmanın veya sonuçlarının gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olması ve meşru menfaatlerini korumak için ölen kişinin yakınlarının soruşturma sürecine gerekli olduğu ölçüde katılabilmesi şeklindeki gerekliliklerinin karşılanmadığını söylemek mümkün değildir (Davanın naklinin mağdurların ceza soruşturmasına etkili katılımlarını engellemediğine dair benzer yönde değerlendirmeler için bkz. *Cem Sarısülük ve diğerleri* [GK], B. No: 2015/16451, 15/12/2021, §§ 172-174; *Şehap Korkmaz ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2017/7592, 26/5/2022, §§ 156-162).

45. Son olarak incelemeye konu yargılamanın makul bir süratle yürütülüp yürütülmediği değerlendirilmelidir. Olayların daha sağlıklı bir şekilde aydınlatılabilmesi, kişilerin hukukun üstünlüğüne olan bağlılığını sürdürmesi ve hukuka aykırı eylemlere hoşgörü gösterildiği ya da kayıtsız kalındığı görünümü verilmesinin engellenmesi adına mahkemeler kovuşturmaları makul bir süratle yürütmelidir (*Filiz Aka*, § 29). Bu gereklilik yaşanan gecikmelerin yargılamaların etkililiği üzerinde bir etki yaratıp yaratmadığı meselesinden tamamen ayrıdır. Bu sebeple kovuşturmada yaşanan aşırı gecikme tek başına yargılamanın etkisizliğine neden olabilir (*Aysel Gezer ve diğerleri*, § 142). Bu nedenle kovuşturmada sanığın cezadan muaf tutulduğu izlenimi veren bir uygulama yapılmamış olsa bile mahkûmiyetle sonuçlanan yargılama aşırı uzunsa yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilebilir.

46. İncelenen sürece bakıldığında başvuruya konu ölüm olayına ilişkin iddianamenin kısa sürede hazırlanarak kovuşturma evresine geçildiği ve ilk mahkûmiyet hükmünün 7/9/2012 tarihinde verildiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte devam eden yargılama sürecinde eylemin vasfına ilişkin belirlemenin (olası kast, doğrudan kast, neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama, bilinçli taksirle ölüme neden olma) ve uygulanacak indirim nedenlerinin (haksız tahrik vs.) yorumu konusunda

yargı mercileri arasındaki görüş farklılıkları nedeniyle yargılama 28/10/2025 tarihinde sonuçlandırılabilmiştir. Bu tür yargılamaların makul bir süratle yürütülüp yürütülmediğinin olayın niteliğine bağlı olarak değerlendirileceği açıktır. Olayın karmaşıklığı, delillere ulaşmada yaşanan güçlük, teknik incelemelerin yarattığı gecikme, tanıkların tespitinde zorluk gibi koşullar değerlendirmede belirleyici olacaktır. Ancak somut olayda bu hususların varlığını işaret eden bir durum söz konusu olmadığı gibi yargılamanın bu bağlamda bir belirsizlik, bilgi/belgeye ulaşmada güçlük ve/veya olağanüstü bir karmaşıklık içermediği anlaşılmıştır. Yargılama her ne kadar polis memuru sanığın olaydan kaynaklanan sorumluluğunun tespiti ve orantısız olmayan bir yaptırıma tabi tutulmasıyla sona ermiş ise de yukarıda değinilen hususlar dikkate alındığında 15 yıl 5 ay 16 gün süren yargılamanın makul bir süratle yürütüldüğü söylenemez.

47. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Yıldız SEFERİNOĞLU bu sonuca ek gerekçeyle katılmıştır.

V. GİDERİM

48. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile toplam 8.300.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

49. İncelenen başvuruda yargılama süresinin uzunluğu nedeniyle yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna ulaşılmış olduğundan yaşam hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

50. Yaşam hakkının usul boyutu yönünden ihlalinin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılabilmesi için manevi zararları karşılığında başvuruculara net 360.000 TL manevi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA

Başvuru Numarası:2021/20841

Karar Tarihi :30/6/2026

OYBİRLİĞİYLE,

C. 1. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi boyutunun İHLAL EDİLMEDİĞİNE Engin YILDIRIM ve Yıldız SEFERİNOĞLU'nun karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. Başvuruculara net 360.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 6.511,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 46.511,70 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için Eskişehir 1. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2024/288, K.2024/556) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 30/6/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Anayasa'nın 17. maddesinin dördüncü fıkrası, kolluk görevlilerinin ölümcül güç kullanımına yalnızca kanunun cevaz verdiği zorunlu hâllerde izin vermektedir. Bu hüküm, yalnızca silah kullanılmasının kanuni dayanağının bulunmasını değil, aynı zamanda kullanılan ölümcül gücün mutlak surette zorunlu ve ulaşılmak istenen meşru amaçla kesin olarak orantılı olmasını gerektirir. Devletin negatif yükümlülüğü, yaşamı sona erdiren güç kullanımını istisnai hâllerle sınırlandırmakta ve kolluk görevlilerinin planlama, hazırlık ve icra aşamalarındaki tüm davranışlarının bu anayasal ölçüte uygun olmasını zorunlu kılmaktadır.

2. Dosya kapsamından, karşıt öğrenci grupları arasında yaşanan taşlı ve sopalı olaylara müdahale eden polis memurunun tabancasını çıkararak ateş etmeye başladığı, ilk atışlardan sonra koşarak grubun peşinden ilerlediği ve kaçmakta olan kişilere doğru isabet edebilecek şekilde ateş etmeyi sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Nitekim iddianamede, güvenlik kamerası görüntülerinin sanığın göstericilere doğru ateş ettiğini ortaya koyduğu belirtilmiştir. İlk derece mahkemesi ve Yargıtay'ın önceki kararlarında da eylemin kasten öldürme veya en azından neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Dosyanın uzun yıllar boyunca farklı suç vasıfları arasında gidip gelmiş olması dahi olayın basit bir dikkatsizlik vakası olarak değerlendirilemeyeceğini göstermektedir.

3. Çoğunluğun da benimsediği maddi vakıaya göre polis memuru, kaçmakta olan gruba doğru koşarken silahını ateşlemeye devam etmiş, atışlardan biri başvuruculardan yakınına isabet ederek ölümüne neden olmuştur. Bu kabul karşısında ölümcül gücün kullanımının Anayasa'nın 17. maddesinde öngörülen "zorunluluk" şartını karşıladığını söylemek mümkün değildir.

4. Olay sırasında göstericiler dağılmaya başlamış, polis memuru ise bu aşamada ateş etmeyi sürdürmüştür. Kaçan kişilere yönelik gerçek mermi kullanılması, kamu düzeninin sağlanması bakımından başvurulabilecek son çare niteliğinde değerlendirilemez. Kolluğun elinde göz yaşartıcı gaz, cop, kalkan, fiziki müdahale ve benzeri daha hafif araçlar mevcutken doğrudan ateşli silaha başvurulması, yaşam hakkının korunmasına ilişkin anayasal güvencelerle bağdaşmamaktadır.

5. Çoğunluk, ceza mahkemelerinin kastın bulunmadığı yönündeki değerlendirmesine dayanarak sanığın bilinçli taksirle ölüme neden olma suçundan mahkûm edilmiş olmasını ve verilen cezanın açıkça orantısız olmadığı değerlendirmesini esas alarak yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edilmediği sonucuna ulaşmıştır.

6. Burada incelenmesi gereken husus, devlet görevlisinin ölümcül güç kullanımının Anayasa bakımından mutlak surette gerekli olup olmadığıdır. Bu değerlendirme ceza hukukundaki kast veya taksir ayrımından bağımsız anayasal bir denetimi zorunlu kılmaktadır.

7. Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına göre, ölümcül sonucun kasıtla meydana gelmiş olması şart değildir. Ölümcül güç kullanımının kötü planlanması, kontrol edilememesi veya gereksiz risk yaratacak biçimde icra edilmesi de devletin yaşam hakkına ilişkin negatif yükümlülüğünü ihlal edebilir. Mesleki olarak deneyimli ve silah eğitimine sahip bir

polis memurunun, çok sayıda kişinin bulunduğu bir ortamda, koşarak kaçan kalabalığa doğru gerçek mermiyle ateş etmesi, öngörülebilir ölüm riskini son derece artırmaktadır. Böyle bir güç kullanımının yaşam hakkıyla bağdaşması mümkün değildir.

8. Öte yandan, ceza yargılaması sürecinde olayın hukuki niteliğinin olası kast, kasten öldürme, neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama ve nihayet bilinçli taksir arasında sürekli değişmesi de devletin ölümcül güç kullanımına ilişkin açık ve tutarlı bir değerlendirme ortaya koyamadığını göstermektedir. Bu durum, yaşam hakkının korunmasına ilişkin anayasal güvenceleri zayıflattığı gibi, ölümcül güç kullanımına ilişkin caydırıcılığı da önemli ölçüde azaltmaktadır.

9. Sonuç olarak, somut olayda polis memurunun başvurduğu ateşli silah kullanımının mutlak zorunlu olduğu ve ulaşılmak istenen meşru amaçla sıkı bir orantı içinde bulunduğu ortaya konulamamıştır. Aksine, olayın tüm koşulları birlikte değerlendirildiğinde, ölümcül sonuca yol açan güç kullanımının Anayasa'nın 17. maddesinin öngördüğü anayasal sınırları aştığı anlaşılmaktadır.

10. Bu nedenlerle, başvuruculaların yakınının yaşamını yitirmesine yol açan güç kullanımının Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının maddi boyutunu ihlal ettiği kanaatiyle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Engin YILDIRIM

KARŞIOY VE EK GEREKÇE

1. Yargılamanın on beş yılı aşkın sürmesi nedeniyle yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiği sonucuna katılıyorum, ancak bu sonucun gerekçesini eksik buluyorum. Maddi boyutun ihlal

edilmediği sonucuna ise iştirak etmiyorum.

2. Somut olayda derece mahkemeleri, kalabalık bir caddede gerçek mermiyle ateş edilmesini nihayetinde meşru bir görevin özensiz yerine getirilmesi olarak görmüştür. Öldürücü güce başvurmanın gerçekten zorunlu olup olmadığı sorusu ise hiç sorgulanmamıştır. Anayasa'nın 17. maddesi, ölümle sonuçlanan eylemleri ancak silah kullanılmasına kanunun izin verdiği zorunlu durumlarda yaşam hakkının koruması dışında bırakır. Bu istisna dar yorumlanmalıdır. Kolluğun silah kullanması, ulaşılmak istenen amaç için mutlaka gerekli olmalıdır. Ölümün istenmeden gerçekleşmiş olması ya da sanığın kastının bulunmaması bu şartı ortadan kaldırmaz. Bir devlet görevlisinin eylemiyle bir insan hayatını kaybetmişse, silah kullanmanın o an için neden kaçınılmaz olduğunu göstermek devletin yükümlülüğündedir.

3. Toplumsal olaylarda silaha başvurmak ancak en son çare olabilir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de gösterilere öldürücü olmayan araçlar yerine gerçek mermiyle müdahale edilmesini ve kalabalığa denetimsizce ateş açılmasını yaşam hakkının ihlali saymaktadır. Somut olaya ilişkin olarak Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 17/1/2024 tarihli kararında kabul edilen olgulara göre grup polisle karşı karşıya gelmiş, ardından kaçmaya başlamış, on yedi yıllık polis memuru olan sanık da koşarak ateş etmeyi sürdürmüştür. Mermi ölenin sol omzunun arkasından girmiştir. Maktul, polise yönelik bir saldırı sırasında değil, kaçarken sırtından vurulmuştur.

4. Kaçan ve yakın bir tehlike oluşturmayan bir gruba, öldürücü menzil içinde gerçek mermiyle ateş etmeyi zorunlu kılan bir durum yoktur. Üstelik o sırada çevik kuvvet gruba müdahale etmeye başlamış, gaz kapsülleri de kullanılmıştır. Böyle bir ortamda sivil giyimli polislerin tabancalarını çekip gruba doğru ateş etmesini haklı kılacak bir gerekçe ortaya konulamamıştır. Gece vakti, kalabalık bir caddede koşarak yapılan atışların birine isabet etmesi öngörülebilir bir tehlikedir. Tehlike, elin bir anlığına dik tutulamamasından değil, o koşullarda silah çekip ateş etme kararının kendisinden doğmaktadır.

5. Olay gecesi silahın kimin talimatıyla kullanıldığı da aydınlatılamamıştır. Polis memurları amirlerinden izin aldıklarını söylerken İl Emniyet Müdür Yardımcısı böyle bir izin vermediğini beyan etmiş, Yargıtay 1. Ceza Dairesi de sanığın izinsiz silah kullandığını kabul etmiştir. Sivil polislerin böyle bir olayda silah kullanmasını denetleyen ve ölüm riskini en aza indiren bir komuta ve denetim düzeninin bulunup bulunmadığı hiç araştırılmamıştır. Devlet, kolluk müdahalelerini insan hayatını koruyacak şekilde planlamak ve yönetmekle yükümlüdür. Bu konudaki belirsizlik

devletin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz, aksine ağırlaştırır.

6. Bir ihlalin ulusal makamlarca kabul edilmesi tek başına yeterli değildir, yakınını kaybeden aileye uygun ve yeterli bir giderim de sağlanmış olmalıdır. Anayasa Mahkemesi, caydırıcı etkiden yoksun bir cezai yaptırımın, olaydan doğan maddi ve manevi zararlar giderilmiş ve faile yeterli disiplin cezası verilmiş olsa dahi mağduriyeti ortadan kaldırmaya yetmeyeceğini açıkça kabul etmiştir (Narin Kurt [GK], B. No: 2018/2540, 1/12/2022, § 111). Bu olayda ise kararda ailenin herhangi bir tazminat ya da giderim alıp almadığı dahi ele alınmamış, hükmedilen manevi tazminat yalnızca yargılamanın uzunluğuyla sınırlı tutulmuştur. Bir yandan ihlalin kabul edildiğini söyleyip öte yandan giderimi incelemeden ihlal olmadığı sonucuna varmak, kararın kendi içinde çelişkiye düşmesi söz konusudur.

7. Cezanın orantılılığı bakımından da tablo farklı değildir. Olgular yargılama boyunca hiç değişmemiş, değişen yalnızca onlara verilen ad olmuştur. Aynı delil durumu üzerinde, yeni bir delil elde edilmeksizin, eylem olası kastla öldürmeden başlayarak bilinçli taksirle ölüme neden olmaya kadar beş ayrı biçimde nitelendirilmiş, ceza 16 yıldan 5 yıl 2 ay 15 güne inmiştir. Bu nitelendirmelerden hangisinin doğru olduğuna karar vermek Anayasa Mahkemesinin işi değildir. Ancak Anayasa Mahkemesinin içtihadına göre derece mahkemelerinin "takdir haklarını bu tür eylemlere müsamaha edilmeyeceğini göstermek için kullanmaları ve suçun sonuçlarını hafifletmek için kullanmayı tercih ettikleri izlenimini vermemeleri gerekir." Bu gereklilik yalnızca cezasızlık için değil, "suçların ağırlığı ile cezalar arasında açık bir orantısızlık bulunması hâlinde de geçerlidir. Bu durumda yaşam hakkının ihlali sonucu meydana gelen mağduriyet de giderilmemiş olduğundan Anayasa Mahkemesi, mahkemelerin yaptırımları belirlemedeki tercihlerini incelemek zorundadır" (Narin Kurt, § 109). Dolayısıyla çoğunluğun, suç vasfına müdahale edemeyeceği gerekçesiyle yaptırımın orantılılığını incelemekten kaçınması, Anayasa Mahkemesinin kendi içtihadıyla bağdaşmamaktadır.

8. Dosyadaki tarihlere göre sanık yargılama sürecinde toplam altı yılı aşan bir süre tutuklu kalmıştır. Kesinleşen ceza bu sürenin altında kaldığından, hüküm kesinleştiğinde fiilen infaz edilecek bir ceza kalmamıştır. Bir kişinin ölümüyle sonuçlanan bu müdahale, on beş yılı aşkın bir yargılamanın sonunda sıradan bir dikkatsizlik olarak kabul edilmiş ve fiilî bir yaptırıma dönüşmemiştir. Mahkemenin vurguladığı gibi, mahkemeler yaşam hakkına ilişkin davalara gereken önemi göstermediğinde "uygulanan ceza hukuku sisteminin yaşam hakkının korunması bakımından gereken katılığa, başka bir anlatımla yaşam hakkı ihlallerinin önlenmesini sağlayabilecek caydırıcı

bir etkiye sahip olamayacağı aşikârdır" (Narin Kurt, § 111).

9. Yaşam hakkı, Anayasa'nın güvence altına aldığı en temel haktır ve devlet, kendi görevlilerinin güç kullanımını en sıkı biçimde denetlemekle yükümlüdür. Bu olayda silah kullanımı ne zorunluydu ne de orantılıydı. Açıkladığım gerekçelerle yaşam hakkının maddi boyutunun da ihlal edildiği kanaatinde olduğumdan, çoğunluğun bu yöndeki görüşüne katılmıyorum.

10. Usul boyutuna gelince, yargılamanın makul bir süratle yürütülmediği tespitine katılıyorum. Ancak çoğunluk gecikmeyi yargı mercileri arasındaki görüş farklılıklarına bağlamakla yetinmiş, gecikmenin ardındaki yapısal nedenleri yeterince ortaya koymamıştır.

11. Bu nedenlerin ilki, suç vasfı konusundaki istikrarsızlıktır. Delillerin büyük bölümü 2012 yılına kadar toplanmış olmasına rağmen aynı olgular beş ayrı suç tipi altında değerlendirilmiş, dosya iki kez Yargıtay Ceza Genel Kurulunun önüne gelmiştir.

12. İkincisi, Ceza Genel Kurulunun 28/11/2017 tarihli kararıdır. Genel Kurul, katılma talebi reddedilmiş bir vakıf temsilcisine ilk derece mahkemesi hükmünün tebliğ edilmediği gerekçesiyle Dairenin iki bozma kararını ve Ağır Ceza Mahkemesinin 20/2/2015 tarihli hükmünü kaldırmış, dosyayı temyiz sürecinin başına döndürmüştür. İlk temyiz incelemesinde fark edilebilecek bir tebligat eksikliği yüzünden yaklaşık beş yıllık yargılama emeği ortadan kalkmıştır.

13. Üçüncüsü, davanın Muğla'dan Eskişehir'e naklidir. Çoğunluk nakli yalnızca başvuruculara yargılamaya katılımı açısından ele almış, bu kararın yargılamanın seyri ve süresi üzerindeki etkisini değerlendirmemiştir.

14. Bu unsurlar birlikte değerlendirildiğinde gecikmenin olaya özgü rastlantılardan değil, yargılamanın yürütülme biçimindeki yapısal sorunlardan kaynaklandığı görülmektedir. Devlet, yargı sistemini makul sürede sonuç alınabilecek şekilde düzenlemekle yükümlüdür. İhlal gerekçesinin bu unsurları da kapsaması gerekirdi. Bu ek gerekçeyle usul boyutuna ilişkin ihlal sonucuna katılıyorum.

Üye

Yıldız SEFERİNOĞLU

Başvuru Numarası: 2021/20841

Karar Tarihi : 30/6/2026